

15 Temmuz 2016 Sonrası Emniyet Teşkilatındaki Görevden Almaların Sınırlı Rasyonellik Teorisi Açısından Değerlendirilmesi*

Cemal Öztürk**

Öz: 15 Temmuz Darbe girişimi, Türkiye’de siyasi ve bürokratik yapının şekillenmesinde hangi faktörlerin daha etkin olduğunu göstermede stratejik bir öneme haizdir. Söz konusu durumun meydana gelmesinin pek çok nedeni olabilir. Ancak, yönetim bilimi açısından konuyu rasyonellik ve yarı rasyonellik boyutu ile irdelemek gerekmektedir. Yönetimsel karar verme süreci, etik boyutları ve rasyonel temelleri olan bir süreçtir. Ancak Herbert A. Simon’un *Sınırlı Rasyonellik Yaklaşımında*, yöneticilerin pek çok kısıtlamalardan dolayı gerçekçi ve mantıklı karar veremediklerini ileri sürmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de kamu kurumlarına, özellikle Türk Polis teşkilatına personel alımlarını ve kariyer durumlarını sınırlı rasyonellik yönünden analiz etmektir. Bu nedenle, önce Simon’un sınırlı rasyonellik modeli üzerinde durulacaktır. Daha sonra ise, söz konusu terör örgüt/örgütlerinin özellikle polis teşkilatına nasıl girdikleri, kariyer basamaklarını hızla tırmanırken hangi yöntem ve referansları kullandıkları tespit edilmeye çalışılacak ve KHK’lar ile bu kurumlardan atılan personelin nitelik ve nicelikleri analiz edilerek elde edilen sonuçlar sınırlı rasyonellik yaklaşımı bağlamında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Polisi, Albert H. Simon’un Sınırlı Rasyonellik Teorisi, 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi, İhraç Kararları, Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnameleri

* Bu çalışma 13-14 Nisan 2017 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirilen III. Uluslararası Stratejik Kamu Yönetimi Sempozyumu’nda sunulan “2016’daki Emniyet Teşkilatındaki Görevden Almalar, Argyris ve Bilimsellik” adını taşıyan tam metin bildirinin değiştirilmiş ve genişletilmiş halidir.

** Yrd. Doç. D. Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, cozturk@beu.edu.tr, cemalozturk1974@hotmail.com.

Evaluation of Dismissals in Turkish National Police after 15 July 2016, in Terms of Theory of Limited Rationality

Cemal Öztürk

Abstract: The July 15 coup attempt has a strategic preliminary indication of which factors are more effective in shaping the political and bureaucratic structure in Turkey. There may be many reasons of mentioned event. But we had better look into the case by rationalism and bounded-rationality extent in terms of administration science. It has governmental decision making process, moral extent and rational foundations. However, Herbert A. Simon in Perspective of Bounded Rationality puts forward that manager cannot make realistic and logical decisions due to many restrictions. The aim of this study is to analysis the employment process into public foundations particularly into the Turkish National Police foundations in Turkey and career state in terms of rationalism. So, at first we will focus on bounded rationality model of Simon. And then, we will try to determine how these gangs leaked especially into police structures, which methods and references they used while climbing up the career steps and by analysing the quality and quantity of the staff fired out from these foundations by delegated legislations, the obtained info will be evaluated in terms of bounded rationality perspective.

Keywords: Turkish National Police, Simon's Theory of Limited Rationality, July 15, 2016 military coup attempt, dismissals decisions, Decrees on the Law of State of Emergency.

Giriş

2016 yılında paralel yapılanma başta olmak üzere terörle mücadele için Olağanüstü Halin ilanı sonrasında gelişmelerin Türk Polis Teşkilatı üzerindeki etkilerini incelemek büyük önem arz etmektedir. Bu son terör yapılanmasıyla mücadelede, mücadele eden kurum olarak olduğu gibi büyük oranda mücadele verilen personele sahip kurum olarak ta emniyet dikkat çekmektedir. Olağanüstü Hal (OHAL) ilanından itibaren böyle bir terör yapılanmasıyla mücadele eden bu teşkilatta çok fazla mücadele edilmesi gereken personel bulunduğu anlaşılmıştır.

Bu bağlamda binlerce amir-memur polisin görevine ya da kamu görevliliğine son verilmiştir. Bu son vermeler o kadar olmuş ki teşkilatın 1/5'i giderken, teşkilattaki amirlerden yaklaşık yarısı meslek uzaklaştırılmış, memuriyetleri sona erdirilmiş ve çeşitli tedbirler uygulanmıştır.

Konunun önemi ve hassasiyeti izahtan varesten olmakla birlikte, biz bu konuyu rasyonellik ve Herbert A. Simon'un Sınırlı Rasyonellik teorisi bağlamında inceleyeceğiz. Böylece bu terör yapılanmasının yıllarca süren yapılanması sürecinde yapılan hatalara ve geline sonuca Türkiye'deki bürokrasi sorunlarından olarak bir yer bulmaya çalışacağız. Göreceğiz ki bürokrasilerde rasyonellik önündeki engellerden ve sınırlı rasyonellikteki sınırlılık faktörlerinden birisi de terördür. Terör bugün kendini böyle gösterir yarın başka türlü, ama görülen odur ki terör bürokrasinin rasyonelliğini, personel işlemlerini, personelin verimliliğini bariz olarak etkileyebilen unsurlardan biridir.

Bu amaçla bu çalışmada, literatür taramasının yanında, Temmuz 2016-Nisan 2017 dönemindeki Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamelerinin (KHK) yanında, resmi kaynaklar, internet kaynakları göz önünde tutulmuş ve emniyet teşkilatındaki bu dönemdeki teşkilattan çıkarmalarla kamu görevinden çıkarmalar ve açığa almalarla dair veriler toparlanmış, gerekli tablolar oluşturulmuş, hesaplamalar yapılmış, emniyet teşkilatında giderek artan personel ihtiyacı gösterilirken bugünkü durumda geline nokta ortaya konmuştur. Sonunda eldeki veriler bu iki temel farklı bakış açıları süzgecinden geçirilerek yorumlanmış ve bir takım tezlere varılmıştır.

Rasyonellik

Rasyonellik ya da rasyonalite ilk akla gelen ve yaygın anlamıyla sonuca giden en etkin yolların seçimidir (Gibson, 1977: 194). Bunun yanında rasyonelliğin temel ve çağdaş anlamları şu şekilde belirtilebilir (Smelser, 1998: 2): 1. Rasyonel seçim. Britanya kökenli faydacı geleneğin neo-klasik düşünce kanalıyla yayılmasıyla oluşmuş olup iktisadi düşüncenin temelini oluşturmaktadır. Rasyonel seçim temelde, bireyin tercihlerini ve dışsal faktörleri hesaba katarak, faydasını ya da avantajını maksimum kılacak olanı seçeceği inancına dayanmaktadır. 2. Örgütsel strateji olarak rasyonellik. Weber'in "rasyonel burjuva kapitalizmi"nde geçer ve

düşünce, insan ve kaynakların araçsal etkinlik adına sistematik olarak organizasyonunu gösterir. 3. Bilimsel rasyonellik. Bilimsel arayışlara dair varsayım, değer, norm ve prosedürleri işaret etmektedir (Özcan, 2011: 300-301).

Rasyonellik anlayışı, örgütlerin hedeflerine ulaşmak için gerekli olmayan çabalardan kaçınıp sadece gerekli olanları yapması gerektiği düşüncesini kabul etmektedir (Kesken-İliç, 2008: 451). Kersten ve Sidky'e göre (Kersten ve Sidky, 2005: 472), örgütsel öğrenciler örgütlerin rasyonel yönetim yaklaşımları etkisi ile planlama, denetleme ve hazırlanmış eğitim programları gibi çabalarla sorunların üstesinden gelmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte gerçek yaşamda, örgütsel yaşamdaki pek çok öğrenci verilen kararların nasıl olması gerektiği konusundaki beklentileriyle gerçekteki müşahede ettikleri arasındaki fark karşısında şaşkına dönmektedirler (Kets de Vries, 1991:1).

Bugün geliştirilen yeni yönetim tekniklerinin temelinde de etkinlik ve verimlilik arayışları bağlamında söz konusu rasyonellik anlayışı bulunmaktadır (Özer, 2014: 422). Yine bir örgütte Kriz Yönetimine dair yapılması gerekenlere baktığımızda, hedeflerin rasyonel olarak belirlenmesi, iç-dış değişiklikler değerlendirilerek stratejik eylemlerin planlanması ve geniş açılı bir örgütsel değerlendirme yapılması ilk akla gelenlerdir (Ayдын, 2011: 188).

Rasyonellikle benzer anlamda olan Beklenen Fayda ve sınırlılığında bahsedilen Beklenti teorilerini kısaca belirtmekte fayda var. "Beklenti teorisi (Prospect Theory)" Daniel Kahneman ve Amos Tversky tarafından 1979'da ortaya konmuş olup buna göre, normal bir insanın karar verme sürecinde kazançlardan çok kayıplara anlam yüklediği anlaşılmıştır. Beklenen fayda teorisi, hangi kararların rasyonel olduklarını açıklarken beklenti teorisi ise hangi kararların en fazla gözlemlendiğini açıklamaktadır (Hens ve Bachmann, 2008: 12).

Herbert A. Simon'un Sınırlı Rasyonellik Teorisi⁹

1978 Nobel İktisat Ödülü sahibi olan Herbert A. Simon'un Kamu Yönetimine dair en önemli eseri 1947'de yayınlanan *Administrative Behavior: A Study of Decision Making Processes in Administrative Organizations*-Yönetimsel Davranış: Bir İdari Örgütlerde Karar Verme Süreçleri Çalışmasıdır (Ayдын, 2016: 54).

Simon, ekonomik insan modeli yerine, ki o kendi çıkarını en fazlaya ulaşturmaya çalışan insandır, yönetsel insan kavramını ortaya koymuştur. Önerdiği bu insan bütün seçeneklere ulaşmak yerine onu tatmin edecek en iyi seçeneği takip etmektedir ve bu yönüyle gerçek dünyada karşılaşılmaması daha olası bir insandır (Şahin, 2015: 82-83). Simon, Yönetimsel model için sınırlı rasyonellik ve tatmin-

⁹ Bu teorinin Türk Silahlı Kuvvetlerden aynı dönemde yapılan görevden almaları dair sentezi için "13-14 Nisan 2017 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen III. Uluslararası Stratejik Kamu Yönetimi Sempozyumu'nda sunulan "15 Temmuz sonrası İhraçların Sınırlı Rasyonellik Perspektifinden Analizi" adını taşıyan tam metin bildiriye bakabilirsiniz. ÖZTÜRK CEMAL, İZCİ FERİT (2017). 15 Temmuz Sonrası İhraçların Sınırlı Rasyonellik Perspektifinden Analizi. Uluslararası III. Stratejik Kamu Yönetimi Sempozyumu, 75-76.

kar (satisficing) kararlar adlarında iki araç oluşturmaktadır (Daft, 2003: 278). Bu modele göre; karar verme süreci, en iyi sonucu sağlayan rasyonel bir seçim değil de kısıtlı bilginin işlenip tatminkar sayılan sonucu sağlayan bir süreçtir (Koçel, 2003: 104).

Yönetmel karar verme süreci etik ve rasyonel bir süreç olup rasyonellik ve değer açısından önem arz etmektedir (Hoy ve Miskel, 2010). Simon yöneticilerin birçok kısıtlamalardan dolayı gerçekçi ve mantıklı karar veremediklerini tez olarak söylemektedir (Şahin, 2015: 82-83). Bu modelde yöneticiler en uygun alternatif yerine ilk bulacakları tatmin edici alternatifte yönelmektedirler (Lunenburg ve Ornstein, 2004). Bu modelde tatmin yeterlidir (Kıral, 2015: 82).

“Administrative Behavior” isimli çalışmasında Simon, örgütteki insan davranışını, özellikle de karar verme sürecini incelemektedir. Simon bu kitabın ilk baskısında (1945) rasyonel kararlardan bahsederken ikinci baskısında (1947) yönetimsel kararların doyurucu kararlar olması gerekliliği üzerinde durmaktadır (Tural, 1988: 498). Simon Administrative Behavior adlı eserinde 1976’da, belirttiği sınırlı rasyonellik teorisine göre, yöneticiler mümkün olan tüm alternatifleri inceleyemeden ve dayanak olarak aldıkları alternatiflerin göz önünde tutulması gereken alternatiflerden olduğunu bilemeden tatmin edici kararlar vermeye çalışmaktadırlar. Simon’a göre bireysel rasyonelliği kısıtlayan üç ana kısıt bulunmaktadır, bunlar: Yetenekler, alışkanlıklar ve reflekslere dair sınırlar, 2. Değer ve amaçlara dair sınırlar ve, 3. Yapılan işe dair hususlar hakkında elde edilen bilgiye dair sınırlar (Çorbacıoğlu, 2008: 30) Sınırlı rasyonellikteki sınır ve engellerin nedeni örgütün karmaşıklığından kaynaklanan kısıtlı bilgi ve kısıtlı zamandır (Daft, 2003: 278). Oysa rasyonellik yaklaşımına göre “rasyonel adam” karar verme aşamasında hareketini belirleyen tüm alternatifleri göz önünde bulundurabilmektedir (Çorbacıoğlu, 2008: 31). Simon, karar almaya yönelik yaptığı çalışmalarla 1978 yılında iktisat alanında Nobel ödülünü almaya hak kazanmıştır. Karmaşıklık (complexity) ve sınırlı rasyonellik (boundedrationality) kavramlarından hareket etmiş ve karmaşık yapıların iyi bir analizini yapabilmek için insanın bilgisayar ve bilgisayar teknolojilerini kullanmasının ve yapay zekâ ile etkileşimin gerekli olduğunu söylemektedir (Ruben ve Dumludağ, 2015: 7).

Mutlak rasyonellik, amaca giden tüm yolları görüp duyguları hesaba katmadan bunların içinden en doğru olanı seçebilmektir. Simon’a göre evrensel rasyonellik-global rational mümkün değildir çünkü en azından insanın kendi bilgi ve yetenekleri bu rasyonelliği sınırlamaktadır (Simon, 1955: 112-113). Simon’a göre sınırlı rasyonellik varsayımı, psikoloji bilimciler ile ekonomistlerin tam ortasında yer alan “işaret taşı” durumundadır (Klauss, 2006: 29). Rasyonel karar verme modellerini yoğun bir şekilde eleştiren psikoloji alanı bilim adamları ile davranışsal ekonomi savunucuları, temel olarak; hukuki bir yapıya sahip örgütlerin verecekleri kararların nasıl olması gerektiğine yönelik gereken şartları ortaya koyarken bunun varsayımlardan yola çıkılarak yapılmasının doğru olmadığını söylemekte-

dirler (Ayyıldız Ünnü, 2014: 93).

Eldeki tüm seçenekleri değerlendirmek bazen mümkün olmadığından rasyonel modelin kuralcı yapısını yumuştan kısıtlayıcı rasyonellik-tatmin edici model insanların karar vermesini kolaylaştırmaktadır ve bu model geleneksel modelle karşılaştırınca daha tatmin edici kararların verilmesine olanak tanımaktadır (Kıral, 2015: 74).

Sınırlı rasyonelliğe göre, karar vericilerin sahip oldukları sınırlı kapasitelelerinin alternatifler arasında seçim yapmaları üzerinde önemli etkiye sahiptir. Bu sınırlılıklar; hesaplama kabiliyetinin ve hafızanın kullanımı ile örgütlenmedeki sınırlılıklar olarak belirtilmektedir. Simon'a göre karar vericiler, söz konusu kısıtlar altında, kendilerine mantıklı gelen karar verme prosedürlerini işletirler, oysa bu prosedürler, kısıtlar ortadan kaldırıldığında çok mantıklı olmayabilmektedir (Özer, 2016: 178-179).

Sınırlı rasyonellik durumunda kararın en rasyonel seçenek üzerinde değil de en tatminkar seçenek üzerinde oluştuğu varsayılmaktadır (Kesken, 2002: 1). Oysaki işlev bozukluğu gösteren örgütler rasyonellik yerine psikodinamik işlev bozukluklarının yarattığı alternatif bir rasyonellik yaklaşımı benimsemektedirler (Kersten ve Sidky, 2005: 473).

KHK'lerdeki Durum ve Açığa Alınmalar

Kanun Hükmünde Kararnameler ve Alınan Tedbirler

Anayasanın 121. maddesi ile 25 Ekim 1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 4. maddesine göre, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nca Olağanüstü hal kapsamında şu tedbirlerin alınması kararlaştırılmıştır;

667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

667 sayılı kanun Hükmünde Kararnamede 22 Temmuz 2016 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Kamu görevlilerine ilişkin tedbirler madde 4: (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen; f) (Değişik: 25/7/2016-KHK-668/4 md.) 14 Temmuz 1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve diğer mevzuata tabi her türlü kadro, pozisyon ve statüde (işçi dahil) istihdam edilen personel, ilgili kurum veya kuruluşun en üst yöneticisi başkanlığında bağlı, ilgili veya ilişkili olunan bakan tarafından oluşturulan kurulun teklifi üzerine ilgili bakan onayıyla kamu görevinden çıkarılır. Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinde belirtilenlerin işlemleri ise söz konusu maddedeki usule göre yapılır, (2) Birinci fıkraya uyarınca görevine son verilenler bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemez, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; görevinden

çıkarılanların uhdelelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bu fıkrada sayılan görevleri yürütmekle birlikte kamu görevlisi sıfatını taşımayanlar hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanır. (3) Bu maddeye göre görevlerine son verilenlerin silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından on beş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. (4) Bu madde kapsamında kamu görevi sona erdirilen personele ait kadro ve pozisyonlara, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve diğer mevzuattaki kısıtlamalara tabi olmaksızın Bakanlar Kurulunca belirlenecek sayıda kadro ve pozisyon için atama yapılabilir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 15 Kasım 2016 tarihli basın açıklaması: 667 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin" 2'nci maddesinde zikredilen ve millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile iltisakı veya irtibatı olduğu gerekçesiyle daha önce görevden uzaklaştırılan, ancak durumu tekrar değerlendirilen 3181 Emniyet Teşkilatı mensubu görevine iade edilmiş, aynı kapsamda 2205 Emniyet Teşkilatı mensubu ise görevden uzaklaştırılmıştır (<https://www.egm.gov.tr/duyurular>).

668 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

668 sayılı kanun Hükmünde Kararnamede 25 Temmuz 2016 tarihinde kararlaştırılan tedbirler; 668/4 md, 8. bend, f fk); 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve diğer mevzuata tabi her türlü kadro, pozisyon ve statüde (işçi dahil) istihdam edilen personel, ilgili kurum veya kuruluşun en üst yöneticisi başkanlığında bağlı, ilgili veya ilişkili olunan bakan tarafından oluşturulan kurulun teklifi üzerine ilgili bakan onayıyla kamu görevinden çıkarılır.

670 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

670 sayılı kanun Hükmünde Kararnamede 15 Ağustos 2016 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Kamu personeline ilişkin tedbirler madde 2- (1) Millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen Fethullahçı Terör Örgütüne (FETÖ/PDY) aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olan; ç) Ekli 4 sayılı listede yer alan kişiler Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatından, başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir. (2) Birinci fıkra gereğince kamu görevinden, Türk Silahlı Kuvvetlerinden, Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatından ve Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatından çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın, rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelelerinde bulunan her türlü müte-

velli heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır; bunlar hakkında ayrıca 4 üncü madde hükümleri uygulanır. Bunların silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından on beş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında ilgili bakanlık ve kurumlarca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine ilgili pasaport birimince pasaportlar iptal edilir.

Ekli 4 sayılı listede: 619 Emniyet Müdürü, 272 Emniyet Amiri, 528 Başkomiser-komiser ve komiser yardımcısı, 90 Başpolis ve 845 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı 2354 ve toplam amir sayısı 1509'dur.

672 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

672 sayılı kanun Hükmünde Kararnamede 15 Ağustos 2016 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Kamu personeline ilişkin tedbirler madde 2: (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan; a) Ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden, b) Ekli (2) sayılı listede yer alan kişiler Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatından, c) Ekli (3) sayılı listede yer alan kişiler Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatından, ç) Ekli (4) sayılı listede yer alan kişiler Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatından, başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir. (2) Birinci fıkra gereğince kamu görevinden, Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatından, Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatından ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatından çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın, rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından on beş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında ilgili bakanlık ve kurumlarca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine ilgili pasaport birimince pasaportlar iptal edilir. (3) Birinci fıkra kapsamında kamu görevinden çıkarılanlar, varsa uhdelerinde taşımış oldukları büyükelçi, vali gibi unvanları ve müsteşar, kaymakam ve benzeri meslek adlarını ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan, sıfat ve meslek adlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar.

Ekli 2 nolu listede: 852 Emniyet Müdürü, 310 Emniyet Amiri, 2177 Baş komiser-komiser ve komiser yardımcısı, 249 Baş polis/ 4018 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı 7606 ve toplam amir sayısı 3588'dir.

675 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

675 sayılı ve 29 Ekim 2016 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamede (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029-4.htm>) 3 Ekim 2016 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Emekli Emniyet Teşkilatı personeline ilişkin tedbirler madde 2: (1) 4 Haziran 1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununun 55 inci maddesinin on dokuzuncu ve yirminci fıkraları ile geçici 27. maddesi uyarınca resen emekliye sevk edilenler, kendi isteğiyle emekli olanlar veya Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü hükümlerine göre meslekten veya Devlet memurluğundan çıkarılanlar ile müstafi sayılanlardan milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olan ve ekli (2) sayılı listede yer alanların rütbeleri alınır. Bu kişiler görev yaptıkları teşkilata ve kamu görevlerine yeniden kabul edilmezler, doğrudan veya dolaylı görevlendirilemezler; ayrıca bunlar uhdelerinde taşımış oldukları mesleki unvanları ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan ve sıfatlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar. Bu kişilerin uhdelerinde bulunan her türlü müteveli heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, emekli polis kimlikleri, gemi adamlığına ilişkin belgeleri, pilot lisansları ve ilgili pasaport birimlerince pasaportları iptal edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar.

Ekli 2 nolu listede: Resen emekli/meslekten çıkarılan/müstafi olarak görülen 806 Emniyet Müdürü, 40 Emniyet Amiri, 211 Baş komiser-komiser-komiser yardımcısı, 8 Baş polis ve 115 polis memuru bulunmaktadır. Toplam emniyet hizmetleri personeli sayısı: 1082'dir.

677 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

677 Sayılı ve 22 Kasım 2016 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamede (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016>) 31 Ekim 2016 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Kamu personeline ilişkin tedbirler madde 1 – (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan; c) Ekli 3 sayılı listede yer alan kişiler Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatından, başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir. (2) Birinci fıkra gereğince Türk Silahlı Kuvvetlerinden, Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatından, Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatından ve kamu görevinden çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aran-

maksızın, rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından on beş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında bakanlıkları ve kurumlarınca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine pasaport birimlerince pasaportlar iptal edilir. (3) Birinci fıkra kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinden, Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatından, Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatından ve kamu görevinden çıkarılanlar, varsa uhdelerinde taşımış oldukları büyükelçi, vali gibi unvanları ve müsteşar, kaymakam ve benzeri meslek adlarını ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan, sıfat ve meslek adlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar.

Ekli 3 nolu listede: 266 Emniyet Müdürü, 178 Emniyet Amiri, 2078 Baş komiser-komiser ve komiser yardımcısı, 195 Baş polis ve 4778 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı 7495 ve toplam amir sayısı 2717'dir.

679 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

679 Sayılı ve 6 Ocak 2017 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamede (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017>) 2 Ocak 2017 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Kamu personeline ilişkin tedbirler Madde 1 – (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli 1 sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir. (2) Birinci fıkra gereğince kamu görevinden çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın, rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından on beş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında bakanlıkları ve kurumlarınca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine pasaport birimlerince pasaportlar iptal edilir. (3) Birinci fıkra kapsamında kamu görevinden çıkarılan-

lar, varsa uhdelerinde taşımış oldukları büyükelçi, vali gibi unvanları ve müsteşar, kaymakam ve benzeri meslek adlarını ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan, sıfat ve meslek adlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar.

Emekli Emniyet Teşkilatı personeline ilişkin tedbirler madde 2 – (1) 4 Haziran 1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununun 55 inci maddesinin on dokuzuncu ve yirincinci fıkraları ile geçici 27nci maddesi uyarınca resen emekliye sevk edilenler, kendi isteğiyle emekli olanlar veya Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü hükümlerine göre meslekten veya Devlet memurluğundan çıkarılanlar ile müstafi sayılanlardan milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olan ve ekli (2) sayılı listede yer alanların rütbeleri alınır. Bu kişiler görev yaptıkları teşkilata ve kamu görevlerine yeniden kabul edilmezler, doğrudan veya dolaylı görevlendirilemezler; ayrıca bunlar uhdelerinde taşımış oldukları mesleki unvanları ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan ve sıfatlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar. Bu kişilerin uhdelerinde bulunan her türlü müteveli heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, emekli polis kimlikleri, gemi adamlığına ilişkin belgeleri, pilot lisansları ve ilgili pasaport birimlerince pasaportları iptal edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar.

Ekli 1 nolu listede; 53 Emniyet Müdürü, 108 Emniyet Amiri, 811 Baş komiser-komiser ve komiser yardımcısı, 91 Baş polis ve 1592 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı 2655 ve amir sayısı 1063'tür. Ekli 2 nolu listede; 58 Emniyet Müdürü, 1 Baş komiser ve 1 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı: 60'tır.

686 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

686 Sayılı ve 7 Şubat 2017 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamede (<http://www.resmigazete.gov.tr/mukerrer>)02 Şubat 2017 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Kamu personeline ilişkin tedbirler madde 1 – (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli 1 sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir. (2) Birinci fıkra gereğince kamu görevinden çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın, rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelerinde bulunan her türlü müteveli heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların

silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından on beş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında bakanlıkları ve kurumlarınca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine pasaport birimlerince pasaportlar iptal edilir. (3) Birinci fıkra kapsamında kamu görevinden çıkarılanlar, varsa uhdelerinde taşımış oldukları büyükelçi, vali gibi unvanları ve müsteşar, kaymakam ve benzeri meslek adlarını ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan, sıfat ve meslek adlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar.

Emekli Emniyet Teşkilatı personeline ilişkin tedbirler madde 3 – (1) 4 Haziran 1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununun 55 inci maddesinin on dokuzuncu ve yirminci fıkraları ile geçici 27nci maddesi uyarınca resen emekliye sevk edilenler, kendi isteğiyle emekli olanlar veya Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü hükümlerine göre meslekten veya Devlet memurluğundan çıkarılanlar ile müstafi sayılanlardan milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olan ve ekli (4) sayılı listede yer alanların rütbeleri alınır. Bu kişiler görev yaptıkları teşkilata ve kamu görevlerine yeniden kabul edilmezler, doğrudan veya dolaylı görevlendirilemezler; ayrıca bunlar uhdelerinde taşımış oldukları mesleki unvanları ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan ve sıfatlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar. Bu kişilerin uhdelerinde bulunan her türlü müteveli heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, emekli polis kimlikleri, gemi adamlığına ilişkin belgeleri, pilot lisansları ve ilgili pasaport birimlerince pasaportları iptal edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar.

Ekli 1 nolu listede; 14 Emniyet Müdürü, 9 Emniyet Amiri, 102 Baş komiser-komiser ve komiser yardımcısı, 6 Baş polis ve 262 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı 393 ve amir sayısı 131'dir. Ekli 4 nolu listede; 21 Emniyet Müdürü, 6 Emniyet Amiri, 24 Baş komiser-komiser ve komiser yardımcısı, 31 Baş polis ve 154 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı: 236'dır.

692 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki Tedbirler

692 Sayılı ve 14 Temmuz 2017 tarihli Kanun Hükmünde Kararnamede (<http://www.resmigazete.gov.tr/mukerrer>) 05 Haziran 2017 tarihinde kararlaştırılan tedbirler;

Kamu personeline ilişkin tedbirler madde 1 – (1) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebligat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir.

(2) Birinci fıkra gereğince kamu görevinden çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler; bunların uhdelelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır. Bunların silah ruhsatları, gemi adamlığına ilişkin belgeleri ve pilot lisansları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vakıf lojmanlarından onbeş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamazlar. Bu kişiler hakkında bakanlıkları ve kurumlarınca ilgili pasaport birimine derhal bildirimde bulunulur. Bu bildirim üzerine pasaport birimlerince pasaportlar iptal edilir.

(3) Birinci fıkra kapsamında kamu görevinden çıkarılanlar, varsa uhdelelerinde taşınmış oldukları büyükelçi, vali gibi unvanları ve müsteşar, kaymakam ve benzeri meslek adlarını ve sıfatlarını kullanamazlar ve bu unvan, sıfat ve meslek adlarına bağlı olarak sağlanan haklardan yararlanamazlar.

Ekli 1 nolu listede; 38 Emniyet Müdürü, 25 Emniyet Amiri, 430 Baş komiser-komiser ve komiser yardımcısı, 70 Baş polis ve 1737 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı 2300 ve amir sayısı 563'tür. Ekli 4 nolu listede; 21 Emniyet Müdürü, 6 Emniyet Amiri, 24 Baş komiser-komiser ve komiser yardımcısı, 31 Baş polis ve 154 polis memuru bulunmaktadır. Toplam Emniyet Hizmetleri Sınıfı personel sayısı: 236'dır.

Tablo 1: OHAL Dönemi Kararnemelerle Meslekten/Kamu Görevinden Çıkarılan EHS Personel (15 Temmuz 2016-Ocak 2017)

Rütbeler/Kriterler	K667 ¹	KHK 670	KHK 672	KHK 677	KHK 679	KHK 686	KHK 692	Toplam
Emniyet Müdürü		619	852	266	53	14	38	1842
Emniyet Amiri		272	310	178	108	9	25	902
Komiser Sınıfı		528	2177	2078	811	102	430	6126
Baş polis M.		90	249	195	91	6	70	701
Polis Memuru		845	4018	4778	1592	262	1737	13232
Amir-Rütbeli		1509	3588	2717	1063	131	563	9571
Toplam EHS	2205	2354	7606	7495	2655	393	2300	25008- 2205=22803
Personel/Amirler		2354/ 1509	7606/ 3588	7495/ 2717	2655/ 1063	393/ 131	2300/ 563	22803/9571
Amir sınıfı %	?	64.10	47,17	36.25	40.03	33.33	24.48	41.97

Tablo 2: OHAL KHK'lerinde meslekten emeklilik vb. sebeplerle zaten ayrılmış durumda olan personele uygulanan tedbirler (Temmuz 2016-Ocak 2017)

	Em. Müdürü	Emn. Amiri	Komiser Sınıfı	B. Polis M.	Polis M.	Amir-rütbeli	Toplam EHS	Personel/ Amirler	Amir %
675 KHK 3.10.2016 Tedbir Uygulanan eski emniyet mensupları	806	40	211	8	115	1065	1180	1180/1065	90.25
KHK 679 06.01.2017 Tedbir uygulanan Emekliler Ek 2	58	-	1	-	1	59	60	60/59	98.33
KHK686 02.01.2017 Tedbir uygulanan Emekliler Ek 4	21	6	24	31	154	82	236	236/82	34.74
Toplam	885	46	236	39	270	1206	1476	1476/1206	81.70

Kanun Hükmünde Kararnamelerde Alınan Tedbirlere dair Çizelgeler ve Açıklamaları

Tablo 1'e baktığımızda; Temmuz 2016- 31 Temmuz 2017 döneminde sadece 6 adet Kanun Hükmünde Kararnameyle toplam 22803 EHS personel Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) ve/veya kamu görevinden çıkarılmış olup bunların 9571 adedi amir sınıfı personel kalanı ise polis memurundan oluşmaktadır. Bu personelin % 41.97'si amir sınıfı ve kalan % 58.03'ü memur sınıfı personeldir.

Temmuz 2016-Şubat 2017 döneminde sadece 3 adet Kanun Hükmünde Kararnameyle emeklilik vb nedenlerle zaten emniyet kadrolarında fiili olarak görevli olmayan hakkında tedbir kararı alınan eski emniyet mensubu personelden toplam 1476 personelden 1206 adedi amir sınıfı kalan 270 adedi ise memur sınıfı personelden oluşmaktadır. Başka bir ifade ile eski emniyet mensubu personelden hakkında emniyet tedbiri kararı alınanların % 81.70'i amirlerden kalan % 18.30'u memurlardan oluşmaktadır.

Açığa Alınmalar ve Rütbelere Göre 2002-2016 Emniyet Teşkilatı Personel Sayısı Gelişimi

4 Ekim 2016 tarihinde, Emniyet Genel Müdürlüğü, FETÖ/PDY soruşturmasında 2523'i amir olmak üzere 12 bin 801 polisi açığa aldı (www.hurriyet.com.tr: www.karar.com).

Tablo 3: 2016 OHAL Döneminde KHK'ler haricinde Açığa Alınanlar (Temmuz 2016-Şubat 2017)

Soruşturma açılıp açığa alınanlar. 4.10.2016	Amir-Rütbeli	Polis Memuru	Toplam EHS	Personel/Amirler	Amir sınıfı %
	2523	10278	12801	12801/2523	19.63

Temmuz 2016-Şubat 2017 Döneminde diğer açığa almaların yanında toplu olarak ve bir seferde Kanun Hükmünde Kararnemelerde meslekten ya da kamu görevinden çıkarılanların dışında 12801 kişi açığa alınmıştır. Bu açığa alınanlardan % 19.63'ü amir sınıfı kalan 80.37'si de memur sınıfındaki personelden meydana gelmiştir.

Diğer çok sayıda kararnemenin yanında 25 Ekim 2016 tarihinde içişleri bakanı, başbakan ve cumhurbaşkanı imzasıyla emniyet müdürleri kararnemesiyle 96 1. Sınıf Emniyet Müdürünün görev yeri değişiklikleri yapılmıştır (<https://www.icisleri.gov.tr/>; www.resmigazete.gov.tr/main; www.egm.gov.tr/Duyurular/Sayfalar) 26 Ekim 2016 günü; 55 1. Sınıf emniyet müdürünün yer değişiklikleri İçişleri Bakanı onayı ile daire başkanlıkları-polis başmüfettişlikleri şeklinde yapılmıştır (www.egm.gov.tr/Duyurular).

Tablo 4: EGM Yıl ve Rütbelere Göre Personel Sayısı

	2002	2007	2014	2015	2016
Emniyet Müdürü	2491	3476	7000	5304	5298
Emniyet Amiri	1411	3163	2736	2172	2173
Komiser sınıfı	11068	7334	9890	10874	10872
Baş polis	-	-	8982	8486	8463
Toplam Amir	15028	13973	19626	26836	18343
Polis memuru	155235	173537	224775	230694	230446
EHS toplam	170263	187510	253383	257530	257252
Toplam ve Amir/%					26806/9.59

Emniyet Genel Müdürlüğünün personel durumu ve artışı açısından 2002-2016 yılları arasında baktığımızda şunları görüyoruz. 2002 yılında Emniyet teşkilatındaki emniyet hizmetleri sınıfı çalışanlarından 15028 amir sınıfındaki personel ve 155235 polis memuru olmak üzere toplam personel sayısı 170263'tür. Aynı yılda komiser sınıfı 11068 kişi, Emniyet amiri 1411 ve emniyet müdürü 2491 kişidir. 2007 yılında Emniyet teşkilatındaki emniyet hizmetleri çalışanlarından 13973 amir sınıfındaki personel ve 173537 polis memuru olmak üzere toplam personel sayısı 187510'dur. Aynı yılda komiser sınıfı 7334 kişi, Emniyet amiri 3163 ve emniyet müdürü 3476 kişidir (Emniyet Genel Müdürlüğü Stratejik Planı).

2014 yılında Emniyet hizmetleri sınıfı personel: 7000 Emniyet Müdürü, 2736 Emniyet Amiri, 9890 Baş komiser-komiser-komiser yardımcısı, 8982 Baş polis ve 224775 polis memuru olmak üzere toplam 253383. 2015 yılında Emniyet hiz-

metleri sınıfı personel: 5304 Emniyet Müdürü, 2172 Emniyet Amiri, 10874 Baş komiser-komiser-komiser yardımcısı, 8486 Baş polis ve 230694 polis memuru olmak üzere toplam 257530'dur (EGM Faaliyet Raporu)

2016 yılında Emniyet hizmetleri sınıfı personel: 5298 Emniyet Müdürü, 2173 Emniyet Amiri, 10872 Baş komiser-komiser-komiser yardımcısı, 8463 Baş polis ve 230446 polis memuru olmak üzere toplam 257252'dir (EGM 2016 yılı Performans Programı).

Emniyet Teşkilatına Dair Personel Verilerinin Analizi

(Temmuz 2016- 31 Temmuz 2017 Dönemi)

Emniyet Genel Müdürlüğünün personel durumu ve artışı açısından 2002-2016 yılları arasına baktığımızda giderek yükselen bir sayısal kompozisyon görüyoruz, 2016 yılında Emniyet hizmetleri sınıfı personel: 5298 Emniyet Müdürü, 2173 Emniyet Amiri, 10872 Baş komiser-komiser-komiser yardımcısı, 8463 Baş polis ve 230446 polis memuru olmak üzere toplam 257252'dir.

Kanun Hükmünde Kararnamelerle görevden ya da kamu görevinden çıkarılanlar ile bu dönemde açığa alınan emniyet mensupları hakkındaki bilgiler şu şekilde özetlenebilir:

Temmuz 2016- 31 Temmuz 2017 döneminde sadece 6 adet Kanun Hükmünde Kararnameyle toplam 22803 EHS personel Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) ve/veya kamu görevinden çıkarılmış olup bunların 9571 adedi amir sınıfı personel kalanı ise polis memurundan oluşmaktadır. Bu personelin % 41.97'si amir sınıfı ve kalan % 58.03'ü memur sınıfı personeldir. 667 KHK'da 2205 personelin amir ve memur ayrımı belirtilmemiş ise de diğer 5 kararnamedekilerin EHS personelin/amire oranında ortak yüzdesi olan 41.97 oranından hesapladığımızda, bu kararnameyle atılanların yaklaşık 925'i amir sınıfı personel demektir. Bahse konu kararnameler dışındaki görevden almaları hesaba katmadığımızda inceleme dönemimiz olan Temmuz 2016- 31 Temmuz 2017 döneminde teşkilattan ilişki kesilen amir sınıfı personelin sayısı 9571 yapar, bu rakam 2016'daki EGM'ndeki amir sayısı olan 18343 sayısı ile orantılandığında EGM'nden ilişki kesilen amirlerin oranı 52.18'e ulaşmaktadır.

Temmuz 2016-Şubat 2017 döneminde diğer açığa almaların yanında toplu olarak ve bir seferde Kanun Hükmünde Kararnamelerde meslekten ya da kamu görevinden çıkarılanların dışında 12801 kişi açığa alınmıştır. Bu açığa alınanlardan % 19.63'ü yani 2523'ü amir sınıfı kalan 80.37'si de memur sınıfındaki personelden meydana gelmiştir.

Hesaplamaya emniyetten ilişki kesilenlerin yanında bu açığa alınanları da katarsak EGM'nde 2016'daki 230446 polis memuru ve 18343 amir olmak üzere toplam 257252 EHS personelden, 12094 amir ve 23510 polis memuru olmak üzere toplam 35604 personelin bu dönemde ya teşkilattan ilişki kesilmiş ya da açığa alınmıştır. Bu sayılar 2016 yılındaki Emniyet teşkilatındaki personel sayıları ile

orantılandığında ise teşkilatın genel olarak % 13.84'ü, amirlerin ise % 65.93'ü artık teşkilatta fiili olarak görev yapmamaktadır.

Bu süreç sonunda halen Türk Polis Teşkilatı bir önceki yıla nazaran % 13.84 daha az personel ve özellikle de % 65.93 daha az amir sınıfı personelle görevini layıkıyla yapmaya devam etmiştir. Sadece teşkilattan ilişkisi tamamen kesilenleri değerlendirdiğimizde bile Türk Polis Teşkilatının bir önceki yıla nazaran % 8.86 daha az personel ve özellikle de % 41.97 daha az amir sınıfı personelle görevinin gereklerini yerine getirdiğini görmekteyiz.

Personel İşlemlerine Rasyonellik Ve Herbert A. Simon'un Sınırlı Rasyonellik Açısından Bakış

Yukarda da analizi yapıldığı gibi Türk polis teşkilatında sayısal anlamda büyük bir boşluk olduğu açıktır. Ancak bu boşluğa rağmen Türk Polis teşkilatının halen görevini en iyi şekilde yerine getirdiği, birçok iç ve dış düşmanlarla mücadelesi ile mevzuatta gösterilen görevlerini ve halka hizmeti aksatmadan devam etmektedir.

Emniyet mensubu yetiştirmenin şartları ve süreleri mevzuatta belli olmakla birlikte amir sınıfı bir personelin yetişmesinde birçok nedenle zorluk ve güçlük malumdur. Bu zorluklarla birlikte rütbelere arasına geçişlerdeki zamanla birlikte rütbeli personel edinmek zor, üst rütbelere personel yetiştirmek çok daha zor ve zaman almaktadır. Hal böyle iken bu dönem bize açıkça göstermektedir ki, bu OHAL ilanından önce bahse konu terör örgütü ya da topluca terörle mücadeleden önceki personelle görev ve mücadele devam etmektedir. Malum yasadışı örgütlere yakınlıkları ve benzeri nedenlerle bu kadar yüksek sayıda personelin teşkilattan ayrılmış olmasına rağmen işleri yürüten personel, amiriyle memuruyla düne kadar malum örgüt çalışmaları ve etkinliği nedeniyle ikinci plana atılmış, kendilerine güvenilmeyeni işe yaramaz tembel görülen, yetersiz ve sorumsuz, sorunlu olarak görülen ve halen görevde kalan personelden başkası değildir.

Bu durumda OHAL öncesi ya da paralel terör yapılanmasıyla mücadele öncesinin bu geri plana itilmiş personeli, kendilerine sorumluluk verildiğinde, güvenildiğinde kendi başlarına hareket etme güven ve yeteneği verildiğinde, olgun insanlar olmakta kendilerini gerçekleştirebilmekte pasiflikten kurtulup son derece aktif olabilmektedirler. Bu dönem bize bunu kanıtlanmıştır. Ayrıca bundan sonraki kariyer basamaklarını çıkma sınavlarında başarı şansları çok daha artacak ve olgunlukları tekrar tekrar ispatlanacaktır. Belki yönetimin bahsettiğimiz sonradan görev verilen, sorumluluk verilen bu personelinden özür dilemesi elzemdir. Başka elzem olan bir nokta da personel planlamalarını yaparken görevliler nereye hizmet ettiğini bilmeli, en azından fazladan planlamalarla devletin uğraması muhtemel zararlarını iyi hesaplamalıdır.

Hiçbir düzen yoktur ki kendini yok etme ya da ele geçirme arzusunda olan kişi ya da örgütlere müsamaha etsin. Bu bağlamda düzenimiz, normlarımız da

bu türden yapı ve kişilere karşı kendini koruma güdüsüne doğal olarak sahiptir ve bunu yapı, norm ve süreçlerine de işlemiş durumdadır. Her tür personel iş ve işlemleri hukuksal olarak açıkça düzenlenmiştir. Hiçbir anlayış devletin işlemlerinde bir terör örgütü ya da üyelerine müsamahalı yaklaşmasını ihtimal dahilinde göremez. Hal böyle iken 15 Temmuz 2016 darbe girişimi ve sonrasındaki süreç göstermektedir ki, Türk bürokrasisi ve personel işlemleri rasyonellik dışı ve sınırlı rasyonelliğe bir sınır daha ekleyerek varlık göstermiştir. Rasyonelliğin mümkün olmadığını kabul etmek durumunda olsak da bu durum özelde emniyet teşkilatındaki genelde de Türk bürokrasisinde gerçekleştirilen personel işlemlerinde rasyonellik dışılık ana etkenlerinden bir olarak terörü ortaya koymaktadır.

Sonuç

Her yıl giderek artan sayıda personel alan Emniyet Genel Müdürlüğündeki-EGM 2016 yılında Emniyet hizmetleri sınıfı personel: 5298 Emniyet Müdürü, 2173 Emniyet Amiri, 10872 Baş komiser-komiser-komiser yardımcısı, 8463 Baş polis ve 230446 polis memuru olmak üzere toplam 257252'dir.

Temmuz 2016-Şubat 2017 Döneminde diğer açığa almaların yanında toplu olarak ve bir seferde, Kanun Hükmünde Kararnamelerde meslekten ya da kamu görevinden çıkarılanların dışında 12801 kişi açığa alınmıştır. Bu açığa alınanlardan % 19.63'ü yani 2523'ü amir sınıfı kalan 80.37'si de memur sınıfındaki personelden meydana gelmiştir. Hesaplamaya bu açığa alınanları da katarsak EGM'nde 2016'daki 230446 polis memuru ve 18343 amir olmak üzere toplam 257252 EHS personelden, 12094 amir ve 23510 polis memuru olmak üzere toplam 35604 personelin bu dönemde ya teşkilattan ilişiği kesilmiş ya da açığa alınmıştır. Bu sayılar orantılandığında ise teşkilatın genel olarak % 13.84'ü, amirlerin ise % 65.93'ü artık teşkilatta fiili olarak görev yapmamaktadır.

Bu süreç sonunda halen Türk Polis Teşkilatı bir önceki yıla nazaran, meslekten çıkarılanlar ve bir defada açığa alınanların toplamı anlamında % 16.82 daha az personel ve özellikle de % 68.14 daha az amir sınıfı personelle görevini layıkıyla yapmaya devam etmiştir. Sadece teşkilattan ilişiği tamamen kesilenleri değerlendirdiğimizde bile Türk Polis Teşkilatının bir önceki yıla nazaran % 8.86 daha az personel ve özellikle de % 41.97 daha az amir sınıfı personelle görevinin gereklerini yapmaya gayret etmektedir.

Türk polis teşkilatında sayısal anlamda büyük bir boşluk olduğu açıktır. Ancak bu boşluğa rağmen Türk Polis teşkilatının halen görevini en iyi şekilde yerine getirdiği, birçok iç ve dış düşmanlarla mücadelesi ile mevzuatta gösterilen görevlerini ve halka hizmeti aksatmadan devam etmektedir.

Rasyonellik ve Simon gibi kuramcılarının esas ve ilkeleri ile bu dönemde emniyet teşkilatındaki görevden almalar ve açığa almalarla birlikte terör oluşumu birlikte değerlendirildiğinde; rasyonellik ilkeler ya da esasları gerçek anlamda rafa kalmakta daha önemlisi ve vahimi bu örgütler çok acımasız bir şekilde tüm

devleti ve çalışanları kendine çalışır hale getirmek, meşruiyet ve yönetsel yapı ve süreçleri amaçlarına göre tasarımılamak gayretini vermektedirler. Terör örgütlerine yakın duran ya da destek veren devlet çalışanları ki onlar da terörist faaliyetlerin yapıcılarında olmakta, terör örgütlerine hizmet ederken kamu hizmetini, halka hizmeti geriye atmaktadırlar. Geriye atmakla kalmamakta daha ziyade bu yasadışı oluşumların uşaklığını, savaşçılığını yapmaktadırlar. Bu durum bize Simon'un sınırlı rasyonellik teorisinin geçerliliğini bir kez daha ve bu kez terör etkeniyle birlikte ispat etmektedir.

Kaynakça

- Aydın, A. H. (2011). *Yönetim Bilimi*, Seçkin Y, 4.B, Ankara.
- Aydın, A. H. (2016). *Kamu Yönetimine Giriş*, 3B, Seçkin Y. Ankara.
- Ayyıldız Ünnü, N. A. (2014). "Rasyonel" Perspektif Işığında Karar Verme Eylemi: Nitel Bir Analiz, *Journal of Management and Economics Research (Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi)*, 24, 91-116
- Can, Y. (2012). "İktisatta Psikolojik İnsan Faktörü: Davranışsal İktisat", *Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, No 2.
- Çorbacıoğlu, S. (2008). "Kamu Politikası Analizinde Görünmez Üniversite: Altı Bilim Adamı Arasındaki Bilişsel ve Sosyal Ağbağ", *Amme İdaresi Dergisi*, 41 (4), ss.23-48.
- Daft, R. (2003). *Management*, 6. Baskı, Thomson South Western.
- Gibson, M. (1977). "Rationality, Philosophy and Public Affairs", *Ethics*, Vol. 6, No. 3, s. 193-225, 1977.
- Hens, T. ve Bachmann, K. (2008). *Behavioural Finance for Private Banking*. John Wiley & Sons Ltd, Chichester, West Sussex.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2010). *Eğitim Yönetimi, Teori, Araştırma ve Uygulama* (Çev. ed. Turan, S.). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kersten, A., Sidky, M. (2005), "Re-Aligning Rationality: Crisis Management And Prisoner Abuses In Iraq", *Public Relations Review*, 31 (4), ss.471-478.
- Kesken, J. (2002). "Kurumsal İmaj Ve Ekonomik Performans, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası İçin Bir Analiz", *erc/METU International Conference in Economics VI*, 11-14 Eylül, Ankara.
- Kets De Vries, M. (1991), *Exploding The Myth That Organizations And Executives Are Rational*, ss. 1-24, içinde M. Kets de Vries (Ed.), *Organizations on the Couch: Clinical Perspectives on Organizational Behavior and Change*; Jossey-Bass, San Francisco.
- Kıral, E. (2015). "Yönetimde Karar ve Etik Karar Verme Sorunsalı", *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), ss.73-89.
- Klauss, P., C., (2006). *Capital Investment Decisions with Managerial Overconfidence and Regret Aversion*, PhD Thesis, University of Bath School of Management. Akt. Tekin, Bilgehan (2016). "Beklenen Fayda ve Beklenti Teorileri Bağlamında Geleneksel Finans - Davranışsal Finans Ayrımı", *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies* 2/4 (2016) 75-107.
- Koçel, T. (2003). *İşletme Yöneticiliği*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (2004). *Educational Administration*, Wadsworth Publishing Company / Thomson Learning, Inc, Belmont.

- Özcan, K. (2011). “Kurumsal Söylemin Rasyonel Temelleri: Yeni Kurumsal Kuram Bağlamında Rasyonelite Tartışması”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,1(13), ss.297-326.
- Özer, M. A. (2014). Dokuzuncu Bölüm: ÖLÇ-REC, Yönetim Sözlüğü, Ed. A. Özer, Adalet Yayınları, Ankara.
- Özer, M. A. (2016). “Herbert Simon’un Yönetim Bilimine Katkıları Üzerine Değerlendirmeler”, HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 11, ss.160-185.
- Öztürk, C. ve İzci, F. (2017). “15 Temmuz Sonrası İhraçların Sınırlı Rasyonellik Perspektifinden Analizi”. Uluslararası III. Stratejik Kamu Yönetimi Sempozyumu, Bildiri Özet Kitabı, 75-76, İstanbul.
- Ruben, E. ve Dumludağ, D. (2015). “Davranışsal İktisadın Gelişimi”, İktisat ve Toplum Dergisi, 58, ss. 4-9.
- Sağır, C. (2006). Karar Verme Sürecini Etkileyen Faktörler Ve Karar Verme Sürecinde Etiğin Önemi: Uygulamalı Bir Araştırma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Simon, H. A. (1955). “A Behavioral Model of Rational Choice”, The Quarterly Journal of Economics, 69:1, February 1955, ss.99-118. Akt. CAN, Yeşim (2012). “İktisatta Psikolojik İnsan Faktörü: Davranışsal İktisat”, Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, No 2.
- Smelser, N. J. (1998). “The Rational and the Ambivalent in the Social Sciences: 1997 Presidential Adres”, American Sociological Review, 63(1), ss.1-16.
- Şahin, Y. (2015). Yönetim Bilimi ve Türk kamu Yönetimi, Ekin Yayınları, 6B, Bursa.
- Tekin, B. (2016). “Beklenen Fayda ve Beklenti Teorileri Bağlamında Geleneksel Finans - Davranışsal Finans Ayrımı”, Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies, 2 (4), ss.75-107.
- Tural, N., K., (1988). “Rasyonel Karar Kuramı ve Eğitim Yönetiminde Karar Kuramı”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 21(1), 497-508.
- EGM 2016 YILI Performans Programı, https://www.egm.gov.tr/Documents/2016_y%C4%B1%C4%B1_performans_program%C4%B1.pdf erişim t: 17.11.2016 (5 Ocak 2017)